

Raport z diagnozy

Choroszcz, 2017

Spis treści:

Wstęp	3
Gmina	4
M-GCKiS	7
Świetlice	9
Miasto	16
Pracownicy M-GCKiS	18
Młodzież	19
Liderzy i animatorzy kultury	21
Metodologia	27

Opracowanie: Katarzyna Łotowska

Zdjęcia: Marek Sokół, Katarzyna Łotowska

Współpraca: Przemysław Waczyński, Karolina Gołębiewska

W opracowaniu wykorzystano: Zintegrowaną Strategię Rozwoju Gminy Choroszcz na lata 2016-2025; sprawozdania z działalności MGCKiS za lata 2013, 2014, 2015,

Diagnoza powstała w ramach projektu

**INSTALACJA
KULTURY**

finansowanego ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu DOM KULTURY+
INICJATYWY LOKALNE 2017

Wstęp

Diagnoza potrzeb kulturalnych mieszkańców gminy Choroszcz jest elementem programu pod tytułem Instalacja Kultury, realizowanego w ramach programu Dom Kultury + inicjatywy Lokalne 2017. Autorzy projektu czyli pracownicy Miejsko – Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Choroszczy założyli, że kultura jest nośnikiem pozytywnych wartości, poszerza horyzonty, edukuje, rozwija, daje satysfakcję i radość. Celem tego programu jest „zainstalowanie” się działań Centrum bliżej lokalnych społeczności, wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców i ich integracja, promocja kultury i przybliżenie jej do tych obszarów gminy, których dostęp do oferty Centrum jest z różnych powodów ograniczony.

Badania skupiły się na dwóch aspektach kultury:

- ✓ ofercie, jaką ma Centrum dla wszystkich mieszkańców Gminy Choroszcz w samym mieście,
- ✓ działaniach w społecznościach lokalnych.

Takie spojrzenie miało wpływ na wybór narzędzi badawczych. Przez prawie dwa miesiące docieraliśmy do różnych grup odbiorców, użytkowników oferty Centrum i osób, którym do tej pory było „nie po drodze”, przejechaliliśmy wiele kilometrów lokalnych dróg poznając nowych ludzi, atrakcyjne zakątki, zapomniane historie.

Gmina

Gmina Choroszcz położona jest po zachodniej stronie Białegostoku. Część przylegająca do miasta jest z nim powiązana przestrzennie i funkcjonalnie, miejscowości graniczące z miastem dynamicznie się rozbudowują i przybywa w nich mieszkańców, a część położona w Narwiańskim Parku Narodowym zachowała swój spokojny charakter i nadnarwiański krajobraz. Bliskość miasta niesie za sobą wiele plusów – dostęp do rynku pracy, do miejskich atrakcji, do instytucji kultury. Ma też i minusy – miasto „wyciąga” młodych, aktywnych ludzi, miejsce zamieszkania traktowane jest przez część mieszkańców jako sypialnia.

Gminę zamieszkuje ponad 14 000 osób, z czego prawie 6 000 w Choroszczy. Poza miastem, największe miejscowości to: Klepacze (ponad 1 500 mieszkańców), Złotonia (prawie 900 osób), Krupniki (około 650 osób), Porosły (około 600), Barszczewo (ponad 450), Łyski (ponad 400), Żółtki (ponad 350) i Pańki (niepełna 350 osób). Największy wzrost liczby mieszkańców odnotowuje się w miejscowościach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Białegostoku i przy trasie na Warszawę. W tych miejscach rozwija się też intensywnie handel, usługi, powstają zakłady produkcyjne i przetwórcze.

Miasto Choroszcz powstało w XV wieku, już w 1507 roku otrzymało prawa miejskie. Miasteczko dynamicznie się rozwijało, kolejni właściciele dóbr rozbudowywali jego różne części. W XVIII wieku hetman wielki koronny Jan Klemens Branicki zbudował tu letnią rezydencję, murowany, barokowy kościół i klasztor Dominikanów, ufundował szpital i unicką cerkiew.

W 1840 roku powstała największa w regionie fabryka włókiennicza, miasteczko szybko nabrało charakteru przemysłowego, tuż przed I wojną światową liczyło 5 000 mieszkańców stając się tygłem kulturowo – religijnym. Fabryka po I wojnie światowej przestała działać, w części jej zabudowań powstał w 1930 roku Szpital Psychiatryczny, który funkcjonuje do tej pory.

Zachodnią część gminy zajmują Tereny Natura 2000 (ok. 50% obszaru): Narwiański Park Narodowy; Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Narwi; Narwiańskie Bagna; Bagienna Dolina Narwi i Ostoja Narwiańska. Obszary te charakteryzują się unikatowymi walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi (są siedliskiem wielu gatunków flory i fauny, zwłaszcza ptaków) i geologicznymi.

Walory kulturowe tego obszaru to zabytki budownictwa wiejskiego - wiatraki, drewniane zagrody, zabytkowe obiekty sakralne, krzyże przydrożne, kapliczki oraz drewniane kościółki i cerkwie.

Gmina ma wiele miejsc atrakcyjnych dla mieszkańców i przyciągających odwiedzających z zewnątrz.

- ✓ Najbardziej znanym zabytkiem jest letnia rezydencja Branickich, zrekonstruowany po wojnie pałacyk z XVIII w. na sztucznie usypanej wyspie. Mieści się w nim Muzeum Wnętrz Pałacowych, a otaczające go kanały i założenie parkowe są niespotykane na skalę Polski. W skład zabudowań wchodzi też stajnie, wykorzystywane na wydarzenia kulturalne. Pałacyk jest oddziałem Muzeum Podlaskiego w Białymstoku.
- ✓ Budynki po fabryce włókienniczej C.A. Moesa z XIX wieku – obecnie szpital psychiatryczny. W budynku dawnej szkoły przyfabrycznej mieści się obecnie MGCKiS.

- ✓ Kościół i klasztor poddominikański
- ✓ Cerkiew pw. Opieki i Matki Bożej
- ✓ Zerwany most w Kruszewie i reduta „koziółek”
- ✓ Kładka Śliwno - Waniewo

W gminie działają stowarzyszenia i fundacje wspomagające aktywność społeczną mieszkańców. Najważniejsze z nich to:

L/p	Nazwa organizacji	Profil działania
1.	Miejsko-Gminny Klub Sportowy NAREW Choroszcz	- popularyzowanie, rozwój i upowszechnianie sportu, zwłaszcza piłki nożnej
2.	Stowarzyszenie Mieszkańców Otuliny Parku Narwiańskiego	- integracja środowiskowa właścicieli nieruchomości położonych na terenie gminy, mająca na celu ochronę środowiska naturalnego
3.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Badminton Choroszcz”	- popularyzowanie, rozwój i upowszechnianie sportu, zwłaszcza badmintona
4.	Towarzystwo Przyjaciół Choroszczy	- kontynuowanie tradycji historycznych, - rozwijanie kultury, - pobudzanie i popieranie twórczości artystycznej, działalności naukowej, popularyzatorskiej i oświatowej związanej z regionem
5.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Barszczewo w Barszczewie	- wspieranie rozwoju społecznego, kulturalnego, gospodarczego wsi Barszczewo i okolic, - wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego
6.	Stowarzyszenie „Warzywa Narwiańskie” w Śliwnie	- wspieranie rozwoju obszarów wiejskich, w tym wspieranie aktywności obywateli, - promocja lokalnych i regionalnych produktów
7.	Stowarzyszenie „Kruszewskie Warzywa Herbowe” w Kruszewie	- wspieranie rozwoju obszarów wiejskich, w tym wspieranie aktywności obywateli, - promocja lokalnych i regionalnych produktów
8.	Stowarzyszenie „Narwiańskie Prysmaki” w Kościukach	- wspieranie rozwoju obszarów wiejskich, w tym wspieranie aktywności obywateli, - promocja lokalnych i regionalnych produktów
9.	Stowarzyszenie Aktywizacji Mieszkańców Wsi „4R”	- rozwój obszarów wiejskich, - zachowanie i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego wsi, - aktywizacja mieszkańców
10.	Stowarzyszenie Forum Inicjatyw Gminnych	- zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców, - działania na rzecz demokracji i społeczeństwa obywatelskiego
11.	Ochotnicze Straże Pożarne	- ochrona życia, zdrowia i mienia przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem

	(Choroszcz, Żółtki, Złotoria, Klepacze, Rogówek, Pańki, Izbiszczce, Kruszewo, Rogowo, Barszczewo)	
12.	Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi w Białymstoku – Oddział w Choroszcy	- organizowanie i wspieranie działań służących krwiodawstwu, pomoc honorowym dawcom krwi, propagowanie idei honorowego krwiodawstwa
13.	Związek Emerytów i Rencistów Koło Nr 15 w Choroszcy	- integracja środowiska emerytów i rencistów mająca na celu pomoc w odnalezieniu się w nowej rzeczywistości
14.	Związek Sybiraków Koło Terenowe Nr 15 w Choroszcy	- upamiętnianie losów zesłańców polskich, - reprezentowanie i ochrona interesów członków
15.	Stowarzyszenie Pamięć i Tożsamość „SKAŁA”	- kształtowanie świadomości historycznej i kulturowej społeczeństwa, - pielęgnowanie tradycji oraz dóbr kultury i obyczaju polskiego
16.	Fundacja „Choroszcz w Działaniu”	- działanie na rzecz dzieci i młodzieży, - wspieranie rozwoju, edukacji oraz promowanie aktywności dzieci zdolnych, rozwijanie talentów
17.	Stowarzyszenie Gospodyń Domowych „KUMOSZKI”	- promocja obszarów wiejskich, - propagowanie i podejmowanie działań na rzecz środowiska
18.	Stowarzyszenie „LAMBADA” Choroszcz	- promocja aktywności fizycznej poprzez sport – piłkę nożną

Źródło: Choroszcz.pl

M-GCKiS

Organizatorem życia kulturalnego gminy jest Miejsko – Gminne Centrum Kultury i Sportu. Mieści się z historycznym budynku, położonym w kompleksie zabudowań dawnej fabryki włókienniczej, obok szpitala psychiatrycznego i w pobliżu Muzeum Wnętrz Pałacowych. Budynek jest przestronny (nie cały służy Centrum, w jego części mieści się sklep), ciekawy architektonicznie, ale nie w pełni funkcjonalny. Wymaga remontu, co przy zabytkach jest trudne i kosztowne. Niedaleko budynku zlokalizowane jest boisko „Orlik” (boisko do piłki nożnej, siatkówki oraz koszykówki) oraz Stadion Miejski.

Centrum ma w dyspozycji aulę widowiskową na 200 osób, salę na 60 osób, salkę spotkań na 15 osób, pracownię sztuk wizualnych przeznaczoną do prowadzenia zajęć plastycznych, designerskich i malarskich, pracownię muzyczną do prowadzenia lekcji gry na instrumentach oraz śpiewu.

W strukturze Centrum działa biblioteka publiczna, z działem dziecięco – młodzieżowym i dwiema filiami (Klepacze i Barszczewo).

W Centrum zatrudnionych jest obecnie 17 osób, wspomaga ich 9 animatorów, 4 stażystów (3 osoby są na stażach w ramach programu Narodowego Centrum Kultury) i 12 wolontariuszy. Pracownicy obsługują działalność samego Centrum (otwarte dla mieszkańców przez 5 dni w tygodniu od godziny 8.00 do 21.00, czyli przez 13 godzin, a w sobotę od 8.00 do 16.00 – w sumie 73 godziny tygodniowo, w tym zajęcia dla wielu grup odbiorców), biblioteki z dwiema filiami (5 dni w tygodniu), redagują gazetę w Choroszczy oraz odpowiadają za utrzymanie i funkcjonowanie obiektów sportowych sportowe, czynnych przez 7 dni w tygodniu.

W stałej ofercie Centrum są zajęcia taneczne, plastyczne, muzyczne, rękodzielnicze, fotograficzne i inne. Przy Centrum działają: zespół wokalny Rytmy Czasu (młodzieżowy zespół wokalny), Chór Kameralny a'capella (dorosłych), Centrum Kultury – Centrum Dialogu, Dyskusyjny Klub Książki; Klub Gier Planszowych i Karcianych, Klub Miłośników Gry Munchkin, Klub Turysty Kulturalnego, pracownia muzyczna (zespół muzyczno-wokalny Nervoovohoży). Poza tym organizowane są zajęcia zumby, zajęcia aerobiku, zajęcia pilatesu, zajęcia zimowe i letnie dla dzieci, zajęcia plastyczne dla maluchów, zajęcia biblioteczne i czytelnia internetowa, spotkania autorskie, wernisaże i wystawy okazjonalne.

W 2015 roku pracownicy Centrum zorganizowali 247 różnorodnych imprez, co jest wynikiem imponującym na tle gmin o podobnej wielkości i poprzednich lat, kiedy było ich o 20% mniej. Są to wydarzenia jednorazowe i cykliczne, które znane są w regionie, a czasem w kraju i za granicą. Najważniejsze z nich to Dni Choroszczy, Jarmark Dominikański i Międzynarodowy Dzień Ogórka w Kruszewie Festiwal Pieśni Patriotycznej i Religijnej oraz Jam Session w Stajni, Dzień Flagi.

M-GCKiS wspomagało także organizacyjnie i finansowo działania zespołów ludowych "Narwianki" z Kruszewa i "Klepaczanki" z Klepacz umożliwiając im udział w przeglądach i festiwalach.

Z możliwości nagłośnienia imprez na sprzęcie należącym do M-GCKiS korzystało wiele organizacji współpracujących m.in. Koło Seniorów, OSP, Szpital, Rada Miasta w

Choroszczy. W związku z dużą liczbą wydarzeń, często w tym samym czasie, niezbędne jest wypożyczanie urządzeń na rynku komercyjnym.

Centrum nawiązało partnerstwa z Konsulatem Generalnym RP w Grodnie, ogólnopolską inicjatywą Dotknij Teatru, Teatrem Polska, WOAKiem w Białymstoku, Teatrem Dramatycznym im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku, Białostockim Teatrem Lalek, Operą i Filharmonią Podlaską – Europejskim Centrum Sztuki, Muzeum Wojska w Białymstoku, Galerią Ślendrańskich, Zespołem Szkół w Choroszczy i parafią rzymskokatolicką w Choroszczy, domami kultury w Bielsku Podlaskim, Sejnach, Wysokiem Mazowieckiem, Hajnówce, Zambrowie, Suwałkach, dzięki czemu mogło organizować wyjazdy dla działających przy Centrum zespołów, wymianę doświadczeń, wycieczki dla mieszkańców gminy.

M-GCKiS jest wydawcą „Gazety w Choroszczy” (bezpłatny nieregularnik), prowadzi strony internetowe: gazeta.choroszcz.pl, kultura.choroszcz.pl, oraz profile Facebookowe Centrum Kultury i „Gazety w Choroszczy”.

Świetlice

W gminie Choroszcz funkcjonuje 10 świetlic wiejskich, we wsiach: Konowaty, Klepacze, Rogowo, Izbiszczce, Oliszki, Barszczewo, Pańki, Łyski, Żółtki, Złotoria i Choroszcz. W Kruszewie funkcję świetlicy pełni obecnie stołówka przy szkole podstawowej. Większość tych budynków jest obecnie w strukturach gminy, choć w większości przypadków były przed laty budowane społecznie, rękoma mieszkańców i na ziemi należącej do wiejskich wspólnot. Gmina zadbała o pozyskanie środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, dzięki czemu udało się zrobić część remontów. Wciąż w świetlicach jest masa potrzeb – brakuje najczęściej wyposażenia kuchni i infrastruktury w otoczeniu świetlic. Jedynie świetlica w Złotorii została przekazana Ochotniczej Straży Pożarnej, która sama zdobywa pieniądze na remonty (w tym z funduszu sołectkiego) i utrzymanie świetlicy w dobrym stanie.

Świetlice wykorzystywane są przez mieszkańców jako miejsca spotkań, zebrań wiejskich, szkoleń, również do organizacji uroczystości indywidualnych (komunie, stypy) jak i wspólnotowych

(bale sylwestrowe, festyny wiejskie). We Wsi Łyski działa aktywnie Koło Gospodyń Domowych „Kumoszki”, organizator dorocznych festynów.

Dyrektor Centrum Kultury i instruktorzy zorganizowali spotkania z mieszkańcami poszczególnych miejscowości.

Łyski

Najbardziej doceniane przez mieszkańców przedsięwzięcia MGCKiS to: gimnastyka, wyjazdy do Opery i teatru, zespół Klepaczanki, lekcje tańca towarzyskiego, gazeta gminna, spotkania teatralne, udział w Szlachetnej Paczce, zespół „Rytm Czasu”, chór kameralny, lekcje gry na instrumentach i zajęcia fitness oraz turniej siatkarski w Jeronikach.

Marzeniem mieszkańców jest rozbudowa świetlicy, więcej zajęć dla mieszkańców we wsi, organizacja warsztatów (artystyczne, np. wypalanie w drewnie, zajęcia sportowe, dietetyczne, kulinarne, fotograficzne).

Do Centrum mieszkańcy Łysek wybraliby się na spotkania z folklorem (w formie warsztatów) i na potańcówkę na świeżym powietrzu (może na początku września). Potańcówki mogłyby się stać imprezą cykliczną, może tematyczną, byłyby elementem łączącym kilka pokoleń mieszkańców.

Pańki

Pańki mogą się poszczycić ogromną aktywnością OSP – we wsi działają 4

drużyny w tym dwie młodzieżowe. Dzieci czekają na moment, w którym będą mogły się do drużyny zapisać i brać udział w zajęciach.

Zgłoszono potrzebę organizacji zajęć ruchowych dla kobiet – aerobik, pilates.

Kruszewo

To wieś z udokumentowaną długą historią, w 2000 odbyła się uroczystość nadania herbu. Wieś słynie z dorocznego Dnia Ogórka, wykorzystuje również swoje położenie nad Narwią i spuściznę historyczną – ślady fortyfikacji i usypanych wałów. Szkoła, która istnieje we wsi jest również zlokalizowana w zabytkowym budynku z 1926 roku. Obecnie użytkowana świetlica jest własnością szkoły, mieszkańcy starają się o jej przejęcie. Mogliby wówczas przeznaczyć środki z funduszu sołectkiego na jej remont (okna) i wyposażenie.

Zdaniem uczestników, w Choroszczy mogłoby funkcjonować kino – nie jako konkurencja dla komercyjnych kin w Białymstoku, ale jako kino tematyczne (np. historyczne, archiwalne).

W świetlicy mogłoby być więcej zajęć dla dzieci, na przykład robotyka, fotografowanie, filmowanie. W budynku szkoły na strychu stoją krosna, można by je wykorzystać na warsztaty rękodzielnicze.

Klepacze

Mieszkańcy Klepacz niezbyt często korzystają z oferty MGCKiS – z ich wsi nie ma żadnego publicznego środka transportu do Choroszczy. Trudnością jest też brak informacji o wydarzeniach w Centrum. Dobrze oceniana jest praca tutejszej filii biblioteki. Mieszkańcy cenią gazetę wydawaną w Centrum, ale zauważają, że nie jest to źródło informacji o bieżących wydarzeniach. Postulują powrót do tradycyjnego kanału komunikacji, czyli tablic ogłoszeń we wsiach.

Zdaniem mieszkańców kluczową kwestią udziału w wydarzeniach w siedzibie Centrum jest dojazd – bardzo potrzebny jest dowóz na imprezy gminne. Gdyby istniała możliwość dojazdu – chętnie braliby udział w spotkaniach umożliwiających współpracę na przykład dwóch, trzech zespołów z terenu gminy. Potrzebny jest transport na spotkania do teatru, opery, imprezy pod świetlicy wiejskiej, transport na imprezy gminne w Choroszczy (np. Jarmark Dominikański, Dni Choroszczy), spotkania orkiestr strażackich, mażorettek, spotkania autorskie, organizacja wycieczek gminnych z możliwością uczestnictwa mieszkańców wsi Klepacze

W świetlicy mogłyby się odbywać warsztaty zdrowego odżywiania, pikniki rodzinne (na przykład po mszy 16 lipca – był raz organizowany przez OSP, cieszył się dużą popularnością); turniej ulic w Klepaczach, Dzień Rodziny, zajęcia taneczne dla dzieci, przegląd kronik OSP, spotkania integracyjne (na przykład Stowarzyszenia Przyjaciół Niewodnicy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Choroszczy). Przydałyby się zajęcia językowe dla osób starszych, rajdy rowerowe po terenie gminy, zajęcia integracyjne (imprezy) np. Dzień Sąsiada, Dzień Seniora, warsztaty okolicznościowe, rękodzielnicze (np. robienie na

drutach, ozdoby szydełkowe, wykonanie stroików lub ozdób świątecznych), zorganizowane wyjazdy dla dzieci (np. wakacje, ferie), przegląd zespołów pieśni ludowej, rajd rowerowy z przewodnikiem po okolicy, zorganizowana wycieczka po Białymstoku (wyjazd autokarem) - „Białystok na nowo”, warsztaty kulinarne, zielarskie oparte na doświadczeniu mieszkańców, spotkania opłatkowe, organizacja przeglądu kronik OSP.

Żółtki

Świetlica jest miejscem spotkań, przede wszystkim młodzieży, która zbiera się, żeby pograć w gry planszowe, w ping-ponga (choć doskwiera brak siatki) czy po prostu porozmawiać. Odbywają się tu uroczystości mieszkańców (np. urodziny). Remont wewnątrz został sfinansowany z funduszu sołectkiego. Brakuje placu zabaw (jest tylko jedna huśtawka), boiska (do piłki nożnej i do koszykówki) i miejsca na ognisko.

Przydałby się w świetlicy rzutnik, można by organizować wówczas pokazy filmowe, czy oglądać wspólnie mecze, sprzęt nagłaśniający, wymiana oświetlenia i nowe stoły.

Potrzebą jest organizowanie w świetlicy imprez integrujących mieszkańców wsi czy poszczególne grupy – dzieci, młodzież. Młodzież chciałaby brać udział w zajęciach aktorskich, nauce gry na akordeonie, zajęciach malarskich, turniejach gier elektronicznych. Chętnie namalowano by mural na budynku świetlicy.

Do Choroszczy młodzież wybrałaby się na koncerty, maratony filmowe, organizowane wyjazdy na mecze, rajdy rowerowe, kuligi, do skateparku.

Jest plan, żeby założyć stowarzyszenie Narew – Żółtki (klub sportowy), który mógłby animować życie we wsi.

Barszczewo

W pomieszczeniach świetlicy spotyka się młodzież – gra w karty, rozmawia, ogląda filmy. Organizowane są choinki dla dzieci. W tym samym budynku mieści się również biblioteka, w której są zajęcia dla dzieci.

Przydałyby się zajęcia dla dzieci – dłuższe formy, na przykład półkolonie letnie i zimowe, dla dzieci z Barszczewa, Gajownik i Oliszek i krótsze – pojedyncze spotkania prowadzone przez animatora, na przykład raz w tygodniu - wspólne zabawy, wycieczki na rolkach lub rowerach, nauka zapomnianych gier (gra w klasy, skakanie na gumie), może coś w rodzaju asystenta podwórkowego, jacy bywają w miastach. Jeden z mieszkańców chciałby znaleźć kilka chętnych osób do założenia grupy teatralnej. Uczestnicy spotkania widzą potrzebę pracy animacyjnej we wsi, dostrzegają pozytywną zmianę w mentalności mieszkańców, odbudowę więzi sąsiedzkich, integracja powoli postępuje. W Barszczewie około 10 osób angażuje się w organizowanie wspólnych przedsięwzięć, na przykład festynów. To grupa, która wsparłaby animatora w jego pracy.

Zgłoszono potrzebę organizacji zajęć sportowo ruchowych dla kobiet, mężczyzn, dzieci i młodzieży w świetlicach lub – przy dobrej pogodzie w okolicach wsi. Potrzebne jest lepsze oznakowanie biblioteki, można by też w niej organizować zajęcia plastyczne dla dzieci.

Do Centrum mieszkańcy wybraliby się na koncerty muzyki poważnej koncerty jazzowe ale zdecydowana większość zajęć powinna się odbywać na miejscu. Dobrze by też było zimą wylewać lodowisko, a na działce gminnej usypać górkę saneczkową. Można by też zorganizować kurs pierwszej pomocy (fantom jest w Klepaczach), bardzo potrzebna jest wiedza i umiejętność reagowania przy wypadkach (pogryzienia, ukąszenia, wypadki komunikacyjne, udary itp.)

Trudnością jest niedostateczny dostęp do informacji – mieszkańcy nie wchodzi na strony internetowe M-GCKiS, za późno dowiadują się o tym, co jest organizowane. W dodatku tylko część wsi ma dostęp do światłowodu, więc z Internetem bywa różnie. Często rodzice wożą dzieci na zajęcia do Białegostoku, bo nie wiedzą, że w Choroszczu są podobne.

Złotoria

Świetlicą opiekuje się Ochotnicza Straż Pożarna, gmina przekazała ją organizacji. OSP też jest animatorem życia społecznego na wsi – drużyna strażacka liczy 82 osoby, w tym grupa młodzieżowa, a czynnych strażaków jest 28. Wszystkie przychody OSP są

przeznaczane na remont, wyposażenie i utrzymanie świetlicy. Sala na dole jest już gotowa, czeka na chętnych do organizowania wydarzeń. W planach jest remont wieży, z przeznaczeniem na wieżę widokową, pomieszczeń na górze, ogrzewania. Jest ustalona zasada – za wykorzystanie świetlicy można zapłacić, lub zrobić coś na rzecz stowarzyszenia.

We wsi przydałyby się zajęcia ruchowe – aerobik, może pilates, warsztaty rękodzielnicze – gdyby przyjeżdżał co jakiś czas ktoś z Centrum poprowadzić je, byłoby sporo chętnych. Mieszkańcy rzadko korzystają z zajęć organizowanych w Centrum ze względu na trudny dojazd do Choroszczy.

Złotoria to wieś z ciekawą historią, warto by było ją wykorzystać, nie tylko w samej wsi. Niedawno prowadzone były prace archeologiczne, wykopane eksponaty prezentowane są w Muzeum wewnątrz Pałacowych. Część wątków historycznych jest wciąż nie opisana, warto by zrobić spotkania z mieszkańcami, żeby posłuchać i spisać lub nagrać ich opowieści.

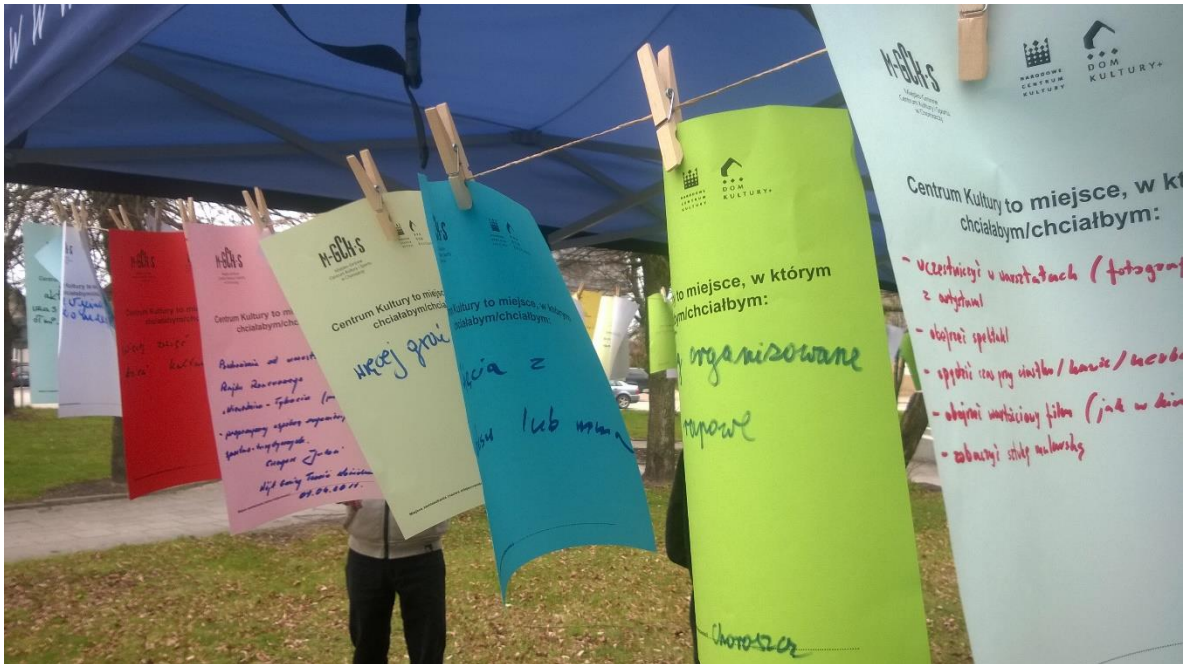
Problemem jest przepływ informacji – do wsi dociera „Gazeta w Choroszczy”, ale są w niej raczej relacje z już odbytych wydarzeń, a nie bieżące zapowiedzi. Dobrym kanałem informacji jest kościół, dobrze działa też tradycyjny przekaz, czyli plakaty. Powinny wisieć na tablicach informacyjnych – powinny być co najmniej dwie.

Miasto

W Choroszczy Instalacja Kultury stanęła na placu w centrum miasteczka w Niedzielę Palmową. Pracownicy M-GCKiS zapraszali przechodniów na wspólną kawę i ciasto z dyrektorem oraz zachęcali do zapisania na przygotowanych kartkach swoich potrzeb kulturalnych.

Zbrano 90 odpowiedzi, niektóre z nich wskazywały na wiele różnych wydarzeń.

Pomysły mieszkańców można podzielić na kilka grup:

koncerty w siedzibie M-GCKiS i w Pałacu

- muzyki poważnej, klasycznej, rockowej, jazzowej, rapu

przedstawienia

- kabaretowe
- teatralne
- filmowe (kino tematyczne, studyjne)

imprezy dla młodzieży

- spotkania integracyjne
- rajdy piesze i rowerowe
- szlaki piesze w Choroszczy
- gry miejskie
- zajęcia filmowe i teatralne
- gry fabularne i planszowe

zajęcia dla dzieci

- teatrzyk
- zajęcia śpiewu; konkurs piosenki
- imprezy np. choinka, czytanie bajek
- koło teatralne
- nauka śpiewania dla najmłodszych 7-9 lat
- zajęcia taneczne / balet
- pomoc dzieciom w odrabianiu lekcji oraz nauce

zajęcia dla osób starszych

- spotkania o zdrowiu
- warsztaty
- zajęcia gimnastyczne
- imprezy taneczne

zajęcia sportowe

- siłownia
- ścianka wspinaczkowa
- skatepark
- biegi dla dorosłych i dzieci
- siatkówka
- siłownia na świeżym powietrzu
- turnieje piłki nożnej
- zajęcia z ping-ponga
- zajęcia z boksu lub mma

wydarzenia integracyjne

- spotkania ludzi różnych zainteresowań i pasji
- spotkania z historią regionu i relacje osób odchodzących w starość
- organizowanie wydarzeń rocznicowych (np. organizacja drobnych inscenizacji, rekonstrukcji)
- imprezy plenerowe
- spotkania z ciekawymi ludźmi
- konkurs na najlepsze danie regionalne na Jarmarku Dominikańskim

Pracownicy M-GCKiS

W spotkaniu focusowym wzięli udział pracownicy merytoryczni Centrum Kultury.

Uczestnicy zostali podzieleni na dwie grupy, każda z nich dyskutowała i przenosiła na flipchart swoje przemyślenia dotyczące kultury w gminie Choroszcz i zadań oraz organizacji Centrum:

- ✓ potrzebny jest nowy budynek Centrum, obok istniejącego zabytkowego, w jednym kompleksie z Orlikiem, amfiteatrem, biblioteką. Zdaniem uczestników zabytkowy budynek obecnie zajmowany przez Centrum nie nadaje się do pełnienia funkcji nowoczesnego Centrum Kultury,
- ✓ kompleks Centrum Kultury powinien być połączony z terenem parku pałacowego,
- ✓ stajnie przy pałacu mogłyby służyć jako galerie, pomieszczenia na różne wystawy itp.,
- ✓ dobrą rzeczą jest gazeta gminna, wydawana i redagowana przez Centrum,
- ✓ warto wykorzystać walory Choroszczy – zbiornik wodny, nad którym mógłby powstać plac zabaw, siłownię na świeżym powietrzu,
- ✓ konieczne jest zadbanie o brzegi rzeki Horodnianki, która zasila zbiornik wodny,
- ✓ dobrze działają filie biblioteki – w Klepaczach i Barszczewie,
- ✓ mamy w gminie sporo świetlic – część z nich jest częściej wykorzystywana, niektóre tylko na zebrania sołeckie, warto by zaktywizować mieszkańców do współorganizowania małych wydarzeń dla mieszkańców (seniorów, dzieci, rodzin) w tych świetlicach,
- ✓ Centrum Kultury wymaga zaprowadzenia ładu przestrzennego – wyodrębnienia części zgodnie z funkcjami: biblioteka, galeria, zabawownia dla dzieci, pracownie tematyczne (garncarstwo, tkactwo, malarstwo itp.).
- ✓ Potrzebne są spotkania pracowników Domów Kultury z obszaru województwa podlaskiego i z Polski. Dyrektorzy mają swoje spotkania, a pracownicy właściwie nie mają szansy na wymianę doświadczeń, podpatrzenie swojej pracy itp.

Marzenia:

- ✓ sala kinowa, amfiteatr, sala widowiskowa z prawdziwego zdarzenia,
- ✓ „secret location”,
- ✓ kawiarnia przy bibliotece,
- ✓ zewnętrzny plac zabaw dla dzieci,
- sala na różne aktywności dla seniorów, którą mogliby sami sobie zaaranżować,
- ✓ dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, matek z wózkami, osób głuchoniemych itp. (likwidacja progów, drzwi wahadłowe, poręcze).

Potrzeby:

- ✓ zadbać o wszystkich ludzi pracujących i korzystających z Centrum,
- ✓ konsekwentnie prowadzić współpracę z organizacjami pozarządowymi
- ✓ ustalić zasady współpracy z mieszkańcami (regulamin wsparcia inicjatyw)
- ✓ negocjować warunki współpracy z tymi, którzy się przyzwyczaili, że Centrum wyręcza innych
- ✓ cyklicznie zapraszać liderów na spotkania w Centrum
- ✓ wypracować zasady promowania (i motywowania) liderów i aktywnych mieszkańców
- ✓ doceniać ludzi
- ✓ CK niekoniecznie powinno „przejmować” imprezy wymyślone przez ludzi (tak jak stało się to z Jarmarkiem Dominikańskim, Świętem Ogórka, festiwalem pieśni parafialnej)
- ✓ organizacje pozarządowe nie są zainteresowane współpracą z gminą
- ✓ osoby aktywne muszą być stymulowane do aktywności

Młodzież

Instalacja kultury to też spacer badawczy i warsztaty z młodzieżą, przeprowadzone przez instruktorkę z Centrum. Efektem pracy tej grupy są konkretne pomysły na działania Centrum Kultury.

- ✓ Festiwal muzyczny zespołów mniejszych, lokalnych, rozpoczynających działalność, połączony z festiwalem kolorów, wypoczynkiem na trawie, na kocykach. Motywem przewodnim mogłyby być świecące kolory, nie tylko proszki, pudry, ale rozświetlenie przestrzeni świetlikami, zabawkami. Dobrym miejscem jest park przy Pałacyku Branickich. Pałac jest postrzegany jako miejsce sztywne, w którym trzeba być cicho, uważać na gesty i słowa, nie można poczuć się wolnym, ale jego otoczenie bardzo zachęca do podejmowania działań kreatywnych w plenerze.
- ✓ Centrum fitness: siłownia, połączona z warsztatami dotyczącymi diety, zdrowia, ekologii.

- ✓ Kawiarnia – księgarnia w Centrum Kultury. Miejsce spotkań z książkami, czytelną, ścianą, na której ludzie pisaliby dla innych ludzi cytaty z ulubionych książek jako forma polecenia lektur, słóiczkiem z cytatami, by zabrać kawałek książki na drogę. Byłyby tam spotkania miłośników książek w nieoficjalnej atmosferze. Zapraszano by twórców, ale spotkania byłyby też w gronie czytelników.
- ✓ Park rozrywek wszelakich: miejsce do skakania na trampolinach, akrobacji na linach i szarfach, kino, basen

- ✓ Miejsce do gry w paintball, w opuszczonym budynku w kompleksie pofabrycznym (teren szpitala), połączone z grami miejskimi.
- ✓ Teren szpitala to dla młodych atrakcyjny teren do gier w przestrzeni, klimatycznych wydarzeń, koncertów.
- ✓ Marzenia młodzieży to wesołe miasteczko, które stałoby kilka dni, czynne do późnego wieczora oraz spotkania z youtuberami.

Liderzy i animatorzy kultury

Na rozmowę o potencjale kulturalnym gminy zaproszeni zostali lokalni liderzy i animatorzy. Podczas warsztatu dyskutowano w grupach o słabych i mocnych stronach Centrum oraz zagrożeniach i szansach na jego rozwój.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ flagowe imprezy: Jarmark Dominikański, Dni Choroszczy, Dzień Ogórka w Kruszewie, Kobiety Mówią, ogólnopolski turniej tańca ✓ organizacja nowych imprez cyklicznych, np. Dzień Flagi 2 maja, przemarsz przez miasto z flagami, zakończony koncertem ✓ grupa skupiona wokół gier planszowych – cykliczne spotkania, Noc Gier ✓ integracja społeczności: Kobiety Mówią, festyn w Łyskach, spotkanie seniorów (np. dzień seniora) spotkania bożonarodzeniowe, Dzień Kobiet, imprezy w Stajni ✓ instytucja MGCKiS: duży budynek, dobre zaplecze, aula, wykwalifikowana kadra, jej kreatywność, wyjazdy, różnorodne zajęcia ✓ imprezy w Stajni (przy Muzeum w Pałacu) – jam session, zlot motocyklistów ✓ organizacja wyjazdów na koncerty, do Opery itp. ✓ aktywność części lokalnych społeczności: seniorzy, krwiodawcy, szkoła, amazonki, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ bliskość dużego miasta z jego oferta kulturalną ✓ brak kina ✓ niewystarczające fundusze na kulturę ✓ mała aktywność społeczności lokalnej ✓ niewystarczająca oferta kulturalne dla młodzieży ✓ brak imprez w gminnych sołectwach ✓ brak komunikacji pomiędzy miejscowościami w gminie ✓ brak współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi ✓ brak kalendarza imprez – bywa, że różne wydarzenia nakładają się na siebie ✓ niewykorzystanie potencjału kulturowego i zasobów ludzkich

<p>Towarzystwo Przyjaciół Choroszczy, Kumoszki, stowarzyszenia sportowe, grupy nieformalne, zespoły muzyczne, Fundacja Pole Kultury, imprezy sportowe (liga, turnieje),</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ biblioteka – Dyskusyjny Klub Książki, spotkania i warsztaty ✓ powstawanie nowych grup nieformalnych (np. Morsy) ✓ zbiornik wodny ✓ Muzeum Wnętrz Pałacowych i Park Pałacowy ✓ dobra współpraca z Urzędem ✓ wsparcie finansowe i merytoryczne Miasta ✓ dobra promocja na zewnątrz (poprzez sport, muzykę) ✓ Gazeta wydawana przez MGCKiS – („Gazeta w Choroszczy”) ✓ strona internetowa MGCKiS ✓ świetlice wiejskie ✓ TV lokalna – Twoja Telewizja Regionalna ✓ młoda, kreatywna ekipa ✓ bezkosztowe organizowanie wielu przedsięwzięć, dzięki dobrej współpracy z innymi instytucjami. 	<p>gminy i okolic (np. sławni ludzie z Podlasia)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ brak imprez integrujących całą gminę (np. konkursów sołeckich) ✓ z zasobów MGCKiS korzysta niewiele osób z miejscowości sołeckich, nie docierają do nich informacje o tym się w Centrum dzieje ✓ niewystarczająca ilość sprzętu niezbędnego do prowadzenia działalności ✓ wyeksploatowany sprzęt nagłośnieniowy, mikrofony itp
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ uruchomienie stałych i okazjonalnych działań w świetlicach wiejskich – np. warsztaty rodzinne, zajęcia dla dzieci ✓ szukanie kolejnych potencjałów, na których można coś budować (tak, jak ogórki w Kruszewie) ✓ moda na rzeczy robione wspólnie, blisko miejsca zamieszkania, z lokalnych surowców ✓ docenianie „wspólnotowości” ✓ „Idzie w dobrym kierunku” ✓ coraz większy budżet gminy przeznaczony na kulturę ✓ przychylność władz ✓ pomysł na Kino – tematyczne, muzyczne (może z potańcówkami), stare filmy itp. – możliwość wykorzystania dawnej sali kinowej w szpitalu (obecnie jest w nim kaplica) ✓ zainteresowanie młodzieży ciekawą i niebanalną ofertą, jak na przykład gry planszowe ✓ moda na angażowanie się młodzieży w duże, masowe akcje, jak Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy ✓ większa współpraca ze szkołą ✓ Dni Choroszczy mogłyby się stać świętem całej gminy (turniej sołectw) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ młodzież oddala się od kultury, potrzebuje miejsca do spotkań, np. kawiarenka w budynku MGCKiS ✓ w niektórych sołectwach zupełnie zanika aktywność społeczna ✓ trudna współpraca z Muzeum Podlaskim – konieczność wnoszenia opłat za użytkowanie obiektu i Parku, decyzje podejmuje Dyrekcja w Białymstoku ✓ trudność z dotarciem z informacją do większości mieszkańców

Wnioski

Po analizie zebranego materiału można sformułować kilka rekomendacji dla dalszej pracy M-GCKiS. Rekomendacje te dotyczą kilku obszarów:

1. Informacja o ofercie.

Mimo, że Centrum prowadzi stronę internetową i profil Fb, które są na bieżąco uaktualniane, do wielu mieszkańców nie dociera z informacjami o tym, co robi. Część mieszkańców nie korzysta z Internetu, większość nie ma zwyczaju zaglądania na lokalne strony. Wciąż istnieje potrzeba korzystania z tradycyjnych kanałów informacji

- plakatów rozwieszanych w mieście i mniejszych miejscowościach, tablice ogłoszeń w sołectwach, współpraca z Kościołem.

Warto pomyśleć o długofalowej strategii dla M-GCKiS, opracowanej partycypacyjnie, z udziałem pracowników, lokalnych liderów, przedstawicieli instytucji gminnych, organizacji, przedstawicieli grup odbiorców.

2. Nowe funkcje Centrum.

W budynku Centrum działa biblioteka z czytelnią, ale wielu rozmówców, zwłaszcza młodzież postuluje zorganizowanie kawiarni połączonej z czytelnią. W Choroszczy nie w ogóle żadnej działającej kawiarni, młodzież potrzebuje spokojnego miejsca, w którym mogłaby się spotykać, a kawiarnia zlokalizowana w Centrum byłaby jednocześnie doskonałym narzędziem do promowania kultury.

Drugim, często zgłaszanym postulatem jest kino. Nie jako konkurencja dla sieciowych kin w Białymstoku, ale jako organizacja okazjonalnych spotkań z filmem tematycznym, studyjnym, archiwalnym. Pokazy filmów mogłyby być połączone z dyskusjami, potańcówkami, koncertami itp. W sąsiadującym z Centrum szpitalu istnieje sala kinowa, obecnie służąca jako kaplica.

Kolejną rzeczą, która jest przez mieszkańców wskazywana jako ważna, jest historia Choroszczy i miejscowości w gminie. Można ją wykorzystać do utworzenia szlaków turystycznych, do tworzenia tematycznych gier miejskich, rajdów historycznych. Warto też dokumentować opowieści starszych mieszkańców gminy, archiwizować zdjęcia, dokumenty, ślady przeszłości.

Do pełnienia wszystkich – starych i nowych funkcji – niezbędne jest doposażenie zaplecza technicznego Centrum w większą ilość sprzętu, wymianę jego wyeksploatowanej części, systematyczne uzupełnianie mebli. Doposażenia wymagają też pracownie, które mogłyby służyć większej liczbie grup korzystających z różnorodnej oferty.

3. Wykorzystanie lokalnych potencjałów

Spotkania w poszczególnych miejscowościach pokazały jak wiele różnych osób angażuje się w animowanie lokalnych społeczności. Jak wiele różnych wydarzeń jest organizowanych, co nie zawsze jest widoczne dla instytucji gminnych. Niezbędny wydaje się systematyczny kontakt z mieszkańcami w mniejszych społecznościach, cykliczne proponowanie zajęć w świetlicach, docieranie do poszczególnych wsi z informacją. Część wsi ma ogromny potencjał historyczny (np. Złotoria, Pańki, Kruszewo), kulturowy (artyści i twórcy mieszkający na terenie gminy) lub krajobrazowy (np. Żółtki, Śliwno, Kruszewo). Mieszkańcy proponują tworzenie szlaków turystycznych w obrębie gminy i organizacje rajdów pieszych, czy też rowerowych, które odkrywałyby na nowo te potencjały.

Centrum Kultury powinno pracować z mieszkańcami a nie tylko na rzecz mieszkańców. Przez wiele lat lokalni liderzy przyzwyczaili się, że wystarczy zgłosić jakiś pomysł, a pracownicy Centrum go zrealizują. Warto opracować regulamin wsparcia inicjatyw, zakładający jak największy udział lokalnych liderów i animatorów.

Naturalnym partnerem Centrum w małych miejscowościach mogą być istniejące organizacje – przede wszystkim Ochotnicze Straże Pożarne, które często animują życie na wsi, według własnych pomysłów i możliwości oraz grupy aktywnych kobiet, które nie zawsze chcą zakładać stowarzyszenia (wymaga to wielu formalności i zobowiązań) w wspierane merytorycznie i organizacyjnie mogłyby przejmować rolę animatora kultury.

4. Współpraca z otoczeniem

W gminie Choroszcz działa kilka różnych instytucji, mogących być wsparciem dla działań Centrum – szkoły, szpital, Muzeum Wnętrz Pałacowych, organizacje pozarządowe z terenu gminy i z gmin ościennych, które wskazują na możliwości wykorzystania potencjału więcej niż jednej gminy. Warto organizować spotkania z przedstawicielami tych instytucji i organizacji, przynajmniej raz w roku rozmawiać o planach Centrum i potrzebach zauważanych przez te instytucje. Jednocześnie

byłaby to możliwość wykorzystania tych instytucji i organizacji jako kanałów docierania z informacją do mieszkańców.

Otoczenie to również lokalne organizacje i liderzy skupieni wokół świetlic, warto uwzględnić ich głos w planowaniu oferty Centrum.

5. Animacja w środowisku lokalnym

W mobilizowaniu mieszkańców do aktywności pomogłyby zajęcia organizowane przez instruktorów i animatorów Centrum w świetlicach wiejskich. Nie muszą się odbywać bardzo często, ale cyklicznie, co jakiś czas oferować mieszkańcom profesjonalne wsparcie. Potrzebne są zwłaszcza zajęcia dla dzieci, które wracają gimbusami ze szkoły i nie mają żadnej możliwości skorzystania z bogatej oferty w Choroszczy. Przydałby się od czasu do czasu asystent podwórkowy, który proponowałby dzieciom nowe zabawy, gry, wycieczki, trasy edukacyjne itp., dzięki którym mogłyby one odkrywać swoje talenty i pasje. Drugą grupą potrzebującą wsparcia w swoich miejscowościach są kobiety, które nie znajdują czasu na „wyprawę do miasta”, ale do swojej świetlicy wpadłyby na warsztaty, czy zajęcia ruchowe. Warto inwestować w zajęcia tego typu, ponieważ istnieje prawdopodobieństwo wyłonienia się naturalnej liderki, która będzie umiała i chciała w przyszłości prowadzić takie zajęcia samodzielnie.

W związku z tym, że większość świetlic pozostaje w strukturach i dyspozycji Gminy Choroszcz, należy wypracować system wykorzystywania tych pomieszczeń na działania Centrum

W związku z trudnościami w docieraniu mieszkańców mniejszych miejscowości do Choroszczy warto szukać możliwości organizowania dojazdów na imprezy organizowane w Centrum, może to znacząco wpłynąć na frekwencję.

Metodologia

Niniejsze opracowanie powstało na podstawie kilku narzędzi badawczych:

1. wywiady indywidualne z osobami ważnymi w gminie Choroszcz,
2. wywiady zogniskowane (pracownicy M-GCKiS, liderzy lokalni),
3. sondaż uliczny – Instalator Kultury w centrum miasta,
4. spacer badawczy i warsztat animacyjny z młodzieżą, przeprowadzony przez instruktorkę z Centrum,
5. spotkania w świetlicach wiejskich, prowadzone metodą wywiadów zogniskowanych, w których udział wzięły dyrektor Centrum i instruktorka odpowiedzialna za projekt,
6. Analiza dokumentów – Zintegrowanej Strategii Rozwoju Gminy Choroszcz na lata 2016-2025; sprawozdania z działalności MGCKiS za lata 2013, 2014, 2015, informacji na stronach internetowych miasta Choroszcze i Centrum Kultury, profile Fb.

**INSTALACJA
KULTURY**

SPOTKANIA Z MIESZKAŃCAMI

31.03
godz.
17:00

Spotkanie w świetlicy w Łyskach dla mieszkańców Łysek, Jeronik, Porosłów, Sienkiewicz, Krupnik

04.04.
godz.
17:00

Spotkanie w świetlicy w Pańkach dla mieszkańców Pańek, Rogowa, Rogowa - Kolonia, Rogówka.

04.04.
godz.
19:00

Spotkanie w szkole w Kruszewie dla mieszkańców Kruszewa, Śliwna, Izbiszcz, Konował

19.04
godz.
19:00

spotkanie w świetlicy w Klepaczach dla mieszkańców Klepacz i Turczyna

25.04.
godz.
18:00

Spotkanie w świetlicy w Żółtkach dla mieszkańców Żółtek i Dzikich

26.04
godz.
18:00

Spotkanie w świetlicy w Barszczewie dla mieszkańców Barszczewa, Olsizek, Kościuk, Zacerlan, Gajownik

27.04
godz.
17:00

Spotkanie w świetlicy OSP w Choroszczy dla mieszkańców Choroszczy

27.04
godz.
19:00

Spotkanie w świetlicy OSP w Złotorii dla mieszkańców Złotorii